

ศักยภาพตลาดส่งออกของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวาย

Export Market Potential of Bamboo and Rattan Products

จิรพรรณ กุลดิลก และ วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์¹

Chirapan Kuladilok and Wilailuck Thaiutsa

ABSTRACT

At present hard-wood logs and finished products are scarce. Products made of bamboo and rattan, in the form of basketwork, wickerwork, furnitures and others are produced to take the place of these hard-wood products. Those kinds of product become popular exporting commodities in the world market. So the feasibility study of the potential of export market for bamboo/rattan products is deemed necessitated in order to understand the existing situation, manufacturing structure, exporting, problems, and obstacles if any. The factors impacting the change or expansion in Thailand's and World export market will also be analysed and policy guidelines and measures for expanding export of the main products recommended.

The study utilized secondary international trade data and gathers primary data from 16 exporters and 30 non-exporting producers. The period studied spans between 1977 and 1987. The study finds bamboo/rattan products to have great potential for exporting both in Thailand and on World market. Rattan furniture is found to have good exporting prospect for Thailand, but the scarcity of its raw material will become a big problem, and without proper rectification, the export will come to a halt in 1992. Apart from that, the other problems Thailand is now experiencing, gathered from interviewing the exporters, are : low quality of raw materials, low standard of product, unpopular product design, poor packing, low level of government support, red tape and complicated export procedures, high tax burden, etc.

In order to enhance the prospect of exporting in the future, the followings are recommended : promoting the production of raw materials, selecting good species of bamboo and rattan for cultivation, imposing strict control of product standards, redesigning products which better correspond to the need of foreign market, and implifying export procedures.

If the above recommendations are all implemented, Thailand's export market will be more promising, particularly in EEC, U.S.A., and Japan.

¹ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Dept. of Economics, Faculty of Economics and Business Administration Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand.

บทคัดย่อ

ปัจจุบันผลิตภัณฑ์จากไม้เนื้อแข็งกำลังขาดแคลน ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายในรูปของเครื่องจักสาน เฟอร์นิเจอร์และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จึงถูกผลิตขึ้นมาแทน และผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้กลายเป็นสินค้าส่งออกที่กำลังนิยมกันในตลาดโลก ดังนั้นการศึกษาถึงศักยภาพของ ตลาดส่งออกของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายทำขึ้น เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ โครงสร้างการผลิตการส่งออก ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนการวิเคราะห์ ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของตลาดส่งออกทั้งของ ประเทศไทยและของโลกและการเสนอแนะนโยบาย เพื่อให้การส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น

การศึกษาเรื่องนี้ได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการค้า ระหว่างประเทศระหว่างปี 2520 - 2530 และข้อมูลปฐมภูมิจากผู้ประกอบการที่มีการส่งออก 16 ราย และไม่มีกรส่งออก 30 ราย ปรากฏผลว่า ผลิตภัณฑ์จาก ไม้ไผ่และหวายมีศักยภาพอย่างมากในด้านความต้องการ ทั้งตลาดในประเทศไทยและตลาดโลก โดยเฉพาะเฟอร์- นิเจอร์หวายมีศักยภาพในการส่งออกมากของประเทศไทย แต่ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบกำลังจะเกิดขึ้นใน อนาคต ซึ่งถ้าไม่มีการแก้ไขอย่างเหมาะสมแล้ว การ ส่งออกของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวจะต้องสิ้นสุดลงในปี 2535 นอกจากนั้น จากการสอบถามผู้ประกอบการ ผลิตเพื่อการส่งออก ยังพบว่ามีปัญหาอื่น ๆ ที่ประเทศ ไทยกำลังประสบอยู่อีกหลายปัญหา เช่น คุณภาพ วัตถุดิบไม่ดีพอ รัฐให้ความช่วยเหลือน้อย ระเบียบการ ส่งออกยุ่งยาก รัฐบาลเก็บภาษีสูง เป็นต้น และเพื่อ ให้การส่งออกมีู่ทางแจ่มใสในอนาคต จึงได้มีข้อเสนอ เน้นดังต่อไปนี้ คือ ส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบ กัดพันธุ์ ไม้ไผ่และหวายที่ดีมาปลูก เข้มงวดเกี่ยวกับมาตรฐาน สินค้า ปรับปรุงรูปแบบสินค้าให้ตรงตามความต้องการ ของตลาดต่างประเทศ และเปลี่ยนแปลงระเบียบการ ส่งออกให้ง่ายเข้า ซึ่งถ้าข้อเสนอแนะข้างต้นทำได้สำเร็จ

ตลาดส่งออกของไทยคงจะดีขึ้น โดยเฉพาะในตลาด ยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

บทนำ

การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นสิ่ง ที่รัฐบาลพึงปรารถนาอย่างมาก โดยเฉพาะการผลิตสินค้า ที่มีการใช้วัตถุดิบและแรงงานจากภายในประเทศซึ่ง ส่วนใหญ่เป็นการผลิตของสินค้าอุตสาหกรรมขนาดย่อม สินค้าที่ผลิตจากวัตถุดิบภายในประเทศที่น่าสนใจประ- เภทหนึ่งก็คือ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นจากไม้ไผ่และหวาย ทั้งนี้เนื่องจากว่าไม้ไผ่และหวายเป็นพรรณไม้ที่มีอยู่ใน ประเทศไทยและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลาย อย่าง ซึ่งไม่เพียงแต่นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำ วันของประชาชนเท่านั้น แต่ไม้ไผ่และหวายยังสามารถ นำไปทำผลิตภัณฑ์ที่สามารถส่งเป็นสินค้าออกทำรายได้ ให้ประเทศอีกด้วย โดยผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ที่เป็นสินค้า ส่งออก ได้แก่ ไม้ไผ่ ไม้รวก เครื่องจักสาน ไม้ก้าน รูป ไม้จิ้มฟัน เสื่อ ฯลฯ ส่วนผลิตภัณฑ์จากหวายที่ ส่งเป็นสินค้าออกก็ได้แก่ เครื่องจักสาน เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ

นอกจากผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายจะเป็น สินค้าออกที่ทำรายได้ให้ประเทศแล้ว ผลทางเศรษฐกิจ ที่ติดตามมาของอุตสาหกรรมนี้ก็คือ การเพิ่มการจ้าง งานภายในประเทศ เนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นทางหนึ่งที่จะเสริมให้ประชาชนมีงาน ทำอย่างครบวงจร นับตั้งแต่การทำงานในภาคเกษตร กรรมเพื่อผลิตวัตถุดิบ การทำงานในอุตสาหกรรมเพื่อ ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการทำงานในธุรกิจส่งออก ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ถ้าเป้าหมายการ ขยายอุตสาหกรรมของผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่และหวายเพื่อการ ส่งออกประสบผลสำเร็จ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์หลาย ประการแก่ประเทศดังได้กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตาม การจะพัฒนาอุตสาหกรรมใดเพื่อการส่งออก ก็จะต้อง

มีความสนใจเสียก่อนว่าผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมนั้นมีศักยภาพที่จะเป็นสินค้าออกได้อย่างไรโดยมีตลาดรองรับอย่างกว้างขวาง

ด้วยเหตุนี้ วัตถุประสงค์ของการศึกษาจึงมุ่งที่จะศึกษาโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายในตลาดโลกเพื่อจะได้ทราบถึงสถานการณ์ของตลาดว่ามีช่องทางที่จะเป็นตลาดสำหรับการส่งออกของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้มากน้อยเพียงไร ในขณะเดียวกันก็ทำการศึกษาความสามารถทางด้านการส่งออก ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการผลิตและการส่งออกข้างต้นรวมทั้งการพยายามหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการส่งออกของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายของประเทศไทย

วิธีดำเนินการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยข้อมูลปฐมภูมิเป็นข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวาย 2 ประเภทคือ ผู้ประกอบการผลิตเพื่อการส่งออก จำนวน 16 ราย และผู้ประกอบการผลิตที่มีการส่งออกนั้นเป็นประชากรทั้งหมดที่คัดรายชื่อมาจากหนังสือ Thailand's Exporters Selected List 1988-89, Second Edition ของกรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ ส่วนผู้ประกอบการผลิตที่มีได้มีการส่งออกนั้นได้สุ่มตัวอย่างจากร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าจากไม้ไผ่และหวายในเขตกรุงเทพมหานครในช่วงเดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2531 สำหรับข้อมูลทุติยภูมินั้นรวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ เช่น UN, Yearbook of International Trade Statistics. และ Foreign Trade Statistics of Thailand ของกรมศุลกากร รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กรม

เศรษฐกิจการพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน สภาหอการค้าไทย กระทรวงอุตสาหกรรม สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องเรือนไทย และ ESCAP

ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติอย่างง่ายในรูปตารางค่าร้อยละ ค่าอัตราส่วนและการตีความตามข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์โดยสรุปดังนี้

1. วิเคราะห์โครงสร้างของตลาดโลกที่เป็นแหล่งอุปสงค์ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายของประเทศต่าง ๆ ว่ามีสถานการณ์และมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงความต้องการอย่างไร อันเป็นผลให้ทราบว่าตลาดโลกดังกล่าวมีศักยภาพที่จะเป็นตลาดสำหรับรองรับการส่งออกของผลิตภัณฑ์จากประเทศไทยได้หรือไม่ โดยการวิเคราะห์นี้ใช้ข้อมูลจาก UN, Yearbook of International Trade Statistics ในช่วงปี พ.ศ. 2520-2528 ซึ่งเป็นการรวบรวมปริมาณความต้องการผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายไว้เป็นหมวดเดียวกันหมด ภายใต้รหัสสินค้า " SITC 8997 : ผลิตภัณฑ์จากเครื่องจักสานเครื่องหวาย และไม้กวาดต่าง ๆ " ซึ่งไม่มีการจำแนกรายละเอียดของประเภทสินค้า

2. วิเคราะห์สถานการณ์ทางด้านการผลิตและการส่งออก ตลอดจนการขยายตัวของการส่งออก รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการผลิตและการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการสอบถามผู้ประกอบการดังกล่าวข้างต้น และข้อมูลทุติยภูมิจากกรมศุลกากรระหว่างปี 2520 - 2530 โดยข้อมูลจากแหล่งนี้จะจำแนกประเภทของสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายที่ส่งออกจากประเทศไทยไปขายในตลาดต่างประเทศ ในขณะเดียวกันก็ทำการศึกษาปัญหาของการส่งออกและแนวทางในการแก้ไข โดยแสดงเป็นรูปแบบจำลองการวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ไข (Causal Model)

เพื่อใช้ประกอบการกำหนดศักยภาพตลาดส่งออกของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวาย

ผล

สู่ทางการส่งออกในตลาดโลกและความสามารถในการผลิตและการส่งออกของประเทศไทย

ผลการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ประเด็นแรกคือ สู่ทางการส่งออกในตลาดโลก โดยพิจารณาจาก ทิศทางการกระจายด้านการส่งออกตลอดจนการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านการค้า ประเด็นที่สองได้แก่ความสามารถในการผลิตและการส่งออกของผู้ประกอบการผลิตในประเทศไทยว่าจะสนองตอบความต้องการของตลาดต่างประเทศได้หรือไม่ และทั้งสองประเด็นสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) สู่ทางการส่งออกในตลาดโลก

จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศที่ตีพิมพ์ในหนังสือ International Trade Statistics Yearbook ของ UN ในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2528 ซึ่งเป็นข้อมูลล่าสุดที่พิมพ์เผยแพร่ในขณะที่ทำการวิจัย ดังปรากฏตาม Table 1 และ 2 นั้นแสดงว่าความต้องการสินค้าดังกล่าวในตลาดโลกยังมีอยู่มาก คือ มูลค่าการนำเข้าในตลาดโลกในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่า 29,025.97 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2520 ซึ่งมีมูลค่าการนำเข้าเพียง 12,707.22 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 128.42 ส่วนมูลค่าการส่งออกในตลาดโลกในปี พ.ศ. 2528 มีมูลค่า 17,449.79 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มจากปี พ.ศ. 2520 ที่มีมูลค่าการส่งออก 8,112.08 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 115.12 จึงแสดงว่าความต้องการสินค้าประเภทดังกล่าวยังมีอยู่มาก และสามารถส่งไปจำหน่ายได้โดยไม่ต้องมีการกีดกันทางการค้ามากเหมือนสินค้าชนิดอื่น ๆ ทั่วไปในตลาดโลก ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายจึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากสินค้าจากไม้เนื้อแข็งจะมีราคาแพงขึ้นและหายาก

จึงทำให้ผู้บริโภคหันมานิยมใช้ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายแทน

สำหรับตลาดที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในตลาดโลกปรากฏว่า ตลาดยุโรป มีมูลค่าการนำเข้าและส่งออกมากที่สุดในโลก รองลงมาได้แก่ ตลาดอเมริกา และตลาดเอเชีย ส่วนประเทศที่ส่งออกเป็นจำนวนมากในตลาดโลก ได้แก่ฮ่องกง เยอรมันตะวันตก อิตาลี เกาหลีใต้ และประเทศที่มีการนำเข้ามาก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ฮ่องกง เยอรมันตะวันตก ตามลำดับ

ทางด้านการขยายตัวด้านการส่งออกในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2528 เป็นร้อยละ 10.05 และการขยายตัวด้านการนำเข้าในช่วงปีเดียวกันเป็นร้อยละ 10.88 นั้นแสดงว่าศักยภาพด้านการส่งออกในตลาดโลกของผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน เครื่องหวาย ไม้กวาดชนิดต่าง ๆ มีแนวโน้มของสู่ทางการค้าที่ดีในอนาคต เพราะมีค่าเป็นบวกและมีค่าสูงเกินกว่าร้อยละ 10 ซึ่งนับว่าเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทหนึ่งที่มีศักยภาพในการส่งออกค่อนข้างสูง ดัง Table 1 และ 2 โดยตลาดยุโรปจะมีส่วนแบ่งการครองตลาดมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ตลาดเอเชีย และตลาดคู่แข่งที่กำลังก้าวขึ้นมาอย่างรวดเร็วในระยะหลัง คือ ตลาดอเมริกาและแอฟริกา โดยเฉพาะตลาดแอฟริกามีทรัพยากรวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมากแต่ขาดแคลนเทคโนโลยีด้านการผลิตอยู่เท่านั้น ถ้าพิจารณาเป็นรายประเทศ ฮ่องกงจะมีส่วนแบ่งการครองตลาดอยู่มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เยอรมันตะวันตก ฟิลิปปินส์ เกาหลีใต้และสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศที่กำลังเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวระหว่างกันและกันคือฟิลิปปินส์กับเกาหลีใต้ ส่วนประเทศไทยก็กำลังเร่งตามขึ้นมาอย่างไม่ลดละ ดัง Table 3 ทั้งนี้เพราะประเทศไทยยังมีอุปสรรคด้านการผลิตและการตลาดบางอย่างที่ขัดขวางการเจริญเติบโต และจะชี้ให้เห็นถึงประเด็นเกี่ยวกับความสามารถด้านการผลิตและการส่งออกของประเทศไทยต่อไปในหัวข้อที่ 2

Table 1 Export value and growth rate of basketwork, wickerwork of rattan, and brooms in World Market.

Value : Million Baht										
Market	Year						Growth Rate (%)			
	1977	1979	1980	1982	1983	1985	1977-1979	1980-1982	1983-1985	1977-1985
World Market	8,112.08	11,817.73	13,952.54	14,471.05	14,753.85	17,449.79	20.70	1.84	8.75	10.05
Africa	85.27	95.93	113.90	91.34	121.23	209.17	6.07	-10.45	31.35	11.87
North Africa	52.63	50.08	70.90	52.37	67.69	65.80	-2.45	-14.06	-1.41	2.83
America	718.48	1,001.71	1,666.09	1,364.89	1,164.48	1,338.26	18.08	8.19	7.20	8.09
Latin America	206.00	279.71	361.84	380.63	211.60	312.95	16.53	2.56	21.61	5.37
Asia	2,578.73	3,762.67	4,875.30	5,802.43	6,337.12	7,005.94	20.79	9.09	5.14	13.31
Middle East	30.73	30.73	44.31	50.10	88.33	57.84	0.00	6.33	-19.08	8.23
Europe	4,693.34	6,886.24	7,741.24	7,129.15	7,052.67	8,795.69	21.13	-4.03	11.68	8.17
EEC	3,438.48	4,954.55	5,662.49	5,229.47	5,323.06	6,702.87	20.04	-3.90	12.21	8.70
EFTA	779.45	1,222.32	1,296.11	1,163.65	1,121.87	1,383.50	25.23	-5.25	11.05	7.44
Oceania	36.26	71.18	56.02	83.27	78.35	100.71	40.10	21.92	13.37	13.62
Exporting Countries										
Hong Kong	909.16	1,433.41	2,132.22	2,409.60	2,473.80	2,962.61	25.56	6.31	9.43	15.91
West Germany	1,408.42	2,007.95	2,149.40	2,040.80	2,029.53	2,501.56	19.40	-2.56	11.02	7.44
Philippines	707.24	1,121.73	1,241.40	1,114.28	1,278.65	1,241.08	25.94	-5.26	-1.48	7.28
Italy	487.42	792.59	945.09	937.66	1,019.01	1,328.41	27.52	-0.39	14.18	13.35
South Korea	295.28	401.51	462.35	741.87	896.45	1,260.86	16.61	60.46	12.60	19.90
United States of America	403.74	536.61	717.90	867.11	795.19	763.12	15.29	9.09	-2.04	8.28
France	445.91	653.76	811.35	685.81	811.56	740.84	21.08	-8.06	-4.46	6.55
Japan	448.03	509.99	640.25	643.50	645.53	797.65	6.69	0.25	11.16	7.48
United Kingdom	510.30	651.69	768.54	678.87	590.75	790.84	13.01	-6.01	15.70	5.63
Pakistan	17.42	16.54	-	450.93	575.77	178.78	-2.56	2,023.51	-44.28	33.79
Thailand	50.51	86.04	124.00	119.30	96.24	81.44	30.52	-1.92	-8.01	6.15

Source of Data : Calculated from U.N., International Trade Statistics Yearbook, Volume II, 1977-1985.

Table 2 Import value and growth rate of basketwork, wickerwork of rattan, and brooms in World Market.

Value : Million Baht

Market	Year						Growth Rate (%)			
	1977	1979	1980	1982	1983	1985	1977-1979	1980-1982	1983-1985	1977-1985
World Market	12,707.22	18,625.67	22,105.39	23,441.79	23,800.76	29,025.97	21.07	2.98	10.43	10.88
Africa	524.25	446.67	696.44	761.96	560.52	627.90	-7.70	4.60	5.84	2.28
North Africa	132.27	147.72	188.16	233.26	186.67	305.62	5.70	11.34	27.95	11.04
America	2,986.77	4,968.86	6,161.90	6,999.74	7,639.30	10,527.05	28.98	6.58	17.39	17.05
Latin America	160.05	311.55	576.15	385.00	233.65	232.70	39.52	-18.25	-0.20	4.79
Asia	2,388.95	3,454.27	4,392.79	5,161.37	5,660.44	6,325.26	20.25	8.40	5.71	12.94
Middle East	668.57	626.93	798.70	922.22	1,030.65	877.16	-3.16	7.45	-7.75	3.45
Europe	6,472.10	9,286.02	10,339.83	9,833.63	9,271.78	10,670.52	19.78	-2.48	7.28	6.45
EEC	4802.05	7,009.59	7,828.24	7,562.19	7,063.33	8,165.21	20.82	-1.71	7.52	6.86
EFTA	1,368.38	1,939.51	2,207.29	1,996.51	1,942.20	2,215.76	19.05	-4.89	6.81	6.21
Oceania	335.15	469.84	514.41	685.07	668.71	875.23	18.40	15.40	14.40	12.75
Importing Countries										
United States of America	2,308.51	4,018.43	4,862.26	5,708.41	6,386.46	9,242.25	31.94	8.35	20.30	18.93
Japan	841.19	1,508.61	1,692.30	1,804.79	1,849.63	2,343.11	33.92	3.27	12.55	13.66
Hong Kong	474.15	846.39	1,324.47	1,632.91	1,865.57	2,050.13	33.61	11.04	4.83	20.08
West Germany	1,284.31	1,802.17	2,014.16	1,804.26	1,748.60	1,956.63	18.46	-5.35	5.78	5.40
France	855.23	1,347.31	1,551.29	1,512.07	1,373.71	1,543.57	25.51	-1.27	6.00	7.66
United Kingdom	553.23	1,063.96	1,039.00	1,289.73	1,283.01	1,463.93	38.68	11.41	6.82	12.93
Netherlands	921.91	1,003.28	1,064.49	921.05	860.01	1,112.37	4.32	-6.98	13.73	2.38
Italy	442.77	688.52	982.90	973.69	834.14	963.19	24.70	-0.47	7.46	10.20
Australia	279.88	384.06	423.00	569.25	561.85	727.22	17.14	16.01	13.77	12.68
Canada	318.07	380.85	424.76	509.97	632.40	823.41	9.42	9.57	14.11	12.62
Thailand	32.83	51.03	47.67	69.88	80.09	54.48	24.67	21.07	-17.52	6.54

Source of Data : Calculated from U.N., International Trade Statistics Yearbook, Volume II, 1977-1985.

Table 3 Market shares of basketwork, wickerwork of rattan, and brooms of other countries in World Market.

Unit : %

Market	Year								
	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Africa	0.67	0.52	0.52	0.52	0.39	0.39	0.51	0.54	0.72
North Africa	0.41	0.30	0.27	0.32	0.24	0.22	0.28	0.21	0.23
America	5.65	4.60	5.38	5.28	5.56	5.82	4.89	4.24	4.61
Latin America	1.62	1.40	1.50	1.64	1.56	1.62	0.89	0.72	1.08
Asia	20.29	18.73	20.20	22.05	24.35	24.75	26.63	26.49	24.14
Middle East	0.24	0.08	0.16	0.20	0.38	0.21	0.37	0.27	0.20
Europe	36.93	36.24	36.97	35.02	31.70	30.41	29.63	28.24	30.30
EEC	27.06	26.51	26.60	25.62	22.59	22.31	22.37	21.37	23.09
EFTA	6.13	6.12	6.56	5.86	5.34	4.96	4.71	4.39	4.77
Oceania	0.29	4.43	0.38	0.25	0.36	0.35	0.33	0.32	0.35
Main Other Countries									
Hong Kong	7.15	6.62	7.70	9.65	10.94	10.28	10.39	11.55	10.21
West Germany	11.08	10.70	10.78	9.72	8.45	8.71	8.53	7.90	8.62
Philippines	5.57	5.17	6.02	5.62	5.44	4.75	5.37	4.47	4.28
Italy	3.84	3.75	4.26	4.28	4.25	4.00	4.28	4.25	4.58
South Korea	2.32	2.35	2.16	2.09	2.60	3.16	3.77	4.07	4.34
United States of America	3.18	2.80	2.88	3.25	3.57	3.70	3.34	2.83	2.63
France	3.51	3.50	3.51	3.67	3.16	2.93	3.41	2.96	2.55
Japan	3.53	3.35	2.74	2.90	3.22	2.75	2.71	2.64	2.75
United Kingdom	4.02	3.89	3.50	3.48	2.99	2.90	2.48	2.45	2.72
Pakistan	0.14	-	0.89	-	-	1.92	2.42	1.88	0.62
Thailand	0.40	0.32	0.46	0.56	0.53	0.51	0.40	0.30	0.28

Source of Data : Calculated from U.N., International Trade Statistics Yearbook, Volume II, 1977-1985.

2) ความสามารถด้านการผลิตและการส่งออกของผู้ประกอบการผลิตภายในประเทศ

จากการสอบถามผู้ประกอบการที่ทำการผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายเพื่อส่งออกและไม่ส่งออกในด้านที่เกี่ยวกับการผลิต ปรากฏว่าการที่ผู้ประกอบการผลิตที่มีไม้ไผ่ส่งออกมีความเห็นว่ายังไม่คิดที่จะทำการส่งออก เนื่องจากคิดว่าการส่งออกยังมีความเสี่ยงสูง ผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้คุณภาพตามที่ตลาดต่างประเทศต้องการ รวมทั้งวัตถุดิบในการผลิตยังไม่เพียงพอ ประกอบกับตลาดภายในประเทศยังพอรองรับอยู่ได้ ส่วนผู้ประกอบการผลิตที่ผลิตแล้วส่งออกไปขายต่างประเทศนั้น ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบเสียเปรียบคู่แข่งในด้านที่เกี่ยวกับการส่งออกว่าผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์หวายของไทยได้เปรียบมากทางด้านราคาขาย เนื่องจากแรงงานถูกกว่า แต่ด้านการบรรจุหีบห่อเพื่อการส่งออกยังไม่ดีพอ ส่วนเครื่องจักสานไม้ไผ่เทคนิคการผลิตยังไม่ทันสมัยและการส่งเสริมการขายในตลาดต่างประเทศมีเป็นจำนวนน้อยและเครื่องจักสานหวายก็ยังมีเทคนิคด้านการผลิตที่ยังไม่ทันสมัยเช่นกัน

สำหรับรู้ทางการส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวในอนาคตที่สำรวจจากผู้ประกอบการเพื่อการส่งออก ปรากฏว่าผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์หวายจะมีรู้ทางในอนาคตที่ดีขึ้น ถ้าปราศจากปัญหาด้านวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตขาดแคลน และตลาดส่งออกที่สำคัญของประเทศไทย คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมัน ตะวันตก สเปน และกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง แต่มีผู้ประกอบการอีกกลุ่มเห็นว่าตลาดที่จะเลวลงในอนาคต ได้แก่ ตลาดสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศสและออสเตรเลีย ย่อมแสดงให้เห็นว่าตลาดสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดที่ไม่ค่อยมีความแน่นอนด้านการค้าในความเห็นของผู้ประกอบการ ส่วนเครื่องจักสานหวายมีรู้ทางที่ดีในตลาดยุโรป สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น แต่ตลาดเอเชียและฝรั่งเศสจะเลวลง ส่วนเครื่องจักสานไม้ไผ่จะมีรู้

ทางที่ดีในตลาด ญี่ปุ่น อิตาลี และเกาหลีใต้

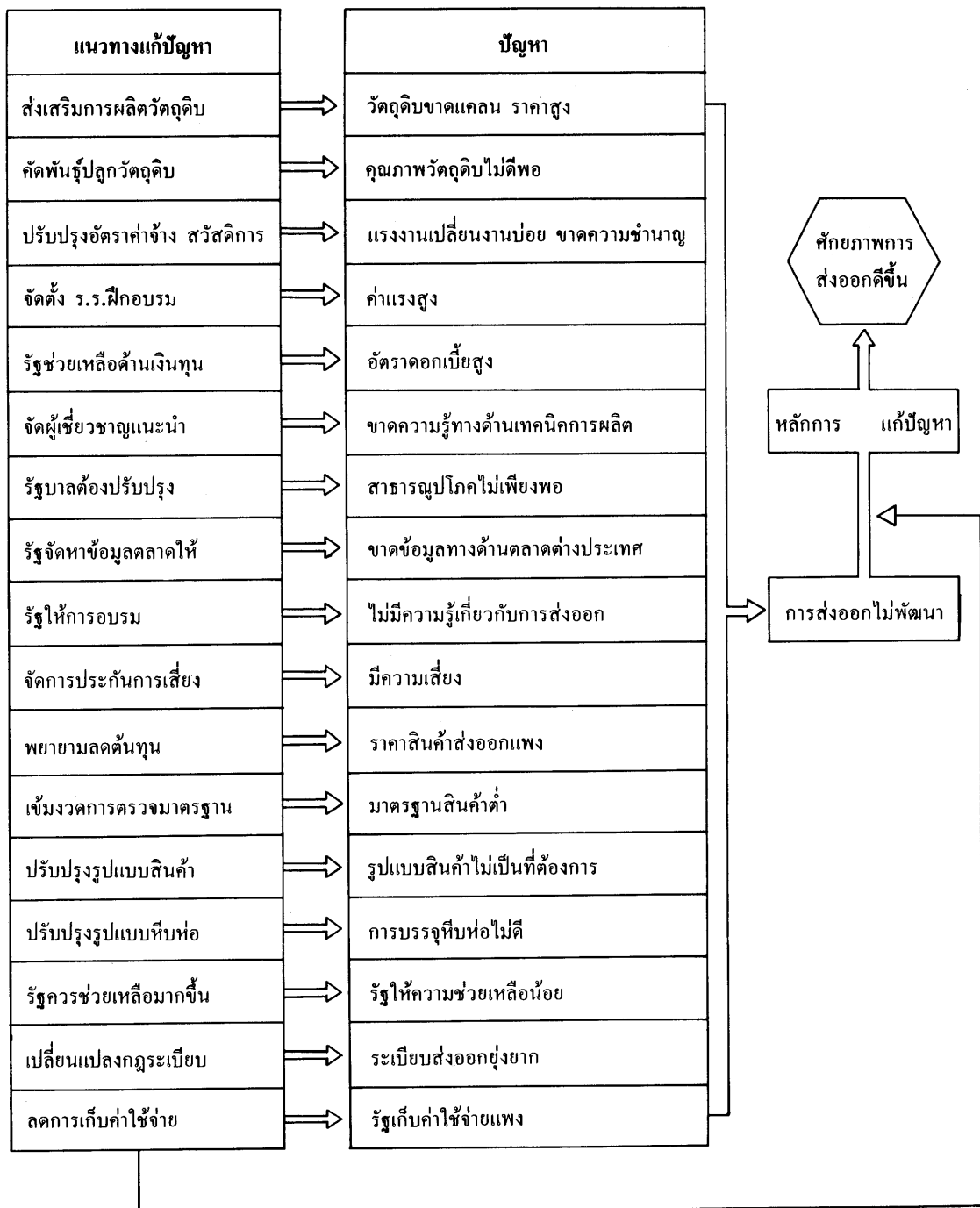
ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีความสามารถทางการผลิตเพื่อส่งออก แต่ก็ยังประสบกับปัญหาอยู่หลายประการ เช่น การขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิตโดยเฉพาะหวาย คุณภาพวัตถุดิบไม่เพียงพอ แรงงานขาดความชำนาญ ขาดแคลนเงินทุน ขาดความรู้ทางด้านการผลิต สาธารณูปโภคไม่เพียงพอสนับสนุนด้านการผลิต ขาดข้อมูลด้านตลาดต่างประเทศ มาตรฐานสินค้าต่ำ รูปแบบไม่ตรงตามความต้องการ การบรรจุหีบห่อไม่ดีพอ ระเบียบการส่งออกยุ่งยาก รัฐบาลให้ความช่วยเหลือด้านการส่งออกน้อย เป็นต้น ถ้าสามารถทำการแก้ไขสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ให้ลุล่วงตามแนวทางแก้ปัญหาที่ได้เสนอแนะไว้แล้ว การทำการส่งออกของไทยในอนาคตก็จะแจ่มใส ซึ่งจะแสดงให้เห็นดังแบบจำลองในหน้า 113

ศักยภาพด้านตลาดส่งออกผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายของประเทศไทย

ประเทศไทยได้ทำการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายไปตลาดต่างประเทศทั่วโลก ทำให้ต้องมีการแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ อย่างมาก โดยผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายที่ส่งออกจะพิจารณาเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มเป็นข้อมูลด้านการส่งออกที่ได้รวบรวมจากหนังสือ Foreign Trade Statistics of Thailand ของ กรมศุลกากร ที่มีการแบ่งแยกหมวดสินค้าไว้หลายหมวดซึ่งจะต่างกับข้อมูลของ UN ที่จัดผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไว้เพียงหมวดเดียว โดยกลุ่มสินค้า 2 กลุ่มใหญ่ที่แบ่งไว้มีดังนี้

1. กลุ่มของเครื่องจักสาน เครื่องหวาย ไม้ไผ่ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ประกอบด้วยสินค้าที่สำคัญคือ กระสอบกทที่แซมด้วยหวาย เครื่องจักสาน กระเป๋าดึง ทำจากเครื่องจักสาน เครื่องหวายและอื่น ๆ เสื่อและสิ่งปูลาด เครื่องจักสานอื่น ๆ ไม้ก้านรูป ไม้จิ้มฟัน ไม้รวก ไม้ไผ่ ไม้กวาดและแปรงขัดชนิดต่าง ๆ

แบบจำลอง สาเหตุ ปัญหา และแนวทางแก้ไข

2. กลุ่มของเฟอร์นิเจอร์หวายและชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากหวาย

สำหรับศึกษาภาพด้านการส่งออกผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายนั้นได้ทำการศึกษาจากโครงสร้างการส่งออกและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างด้านการส่งออกตลอดจนตลาดส่งออกที่สำคัญว่ามีแนวโน้มไปในทิศทางใดมาประกอบกับแนวโน้มในตลาดโลก และอัตราการขยายตัวด้านการส่งออกของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวาย สำหรับผลของการศึกษามีดังนี้

1. ด้านโครงสร้างการส่งออกและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการส่งออก ปรากฏว่า กลุ่มของเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากหวายกำลังมีการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างการส่งออกที่ดีขึ้น ส่วนกลุ่มเครื่องจักสานจากไม้ไผ่และหวายกลับมีสภาพด้านการส่งออกที่ตกต่ำลง เพราะการผลิตภายในประเทศไทยกำลังขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การขาดแคลนเงินทุน ตลอดจนการสนับสนุนด้านการส่งออกของรัฐบาลมีน้อย ทั้ง ๆ ที่ตลาดโลกกำลังมีแนวโน้มการขยายตัวเพิ่มขึ้น

2. ตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย สำหรับผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายแบ่งได้ดังนี้

2.1 กลุ่มเครื่องจักสาน เครื่องหวาย ไม้ไผ่ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ตลาดส่งออกที่สำคัญของไทย คือ ตลาดเอเชีย อเมริกา ยุโรป และโอเชียเนีย ตามลำดับ สำหรับประเทศที่ไทยส่งออกไปขายมากได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เยอรมันตะวันตก และฮ่องกง

2.2 กลุ่มเฟอร์นิเจอร์และชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากหวาย ตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยคือ ตลาด

ยุโรป เอเชีย อเมริกา และโอเชียเนีย โดยส่งไปขายมากในประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เยอรมัน ตะวันตก เบลเยี่ยม ตามลำดับ

3. อัตราการขยายตัวด้านการส่งออก เมื่อนำความสามารถด้านการแข่งขันของไทยในตลาดต่างประเทศที่ศึกษาจากส่วนแบ่งการตลาดมาประกอบกับแนวโน้มการขยายตัวของส่งออกซึ่งพิจารณาจาก Table 4 สามารถที่จะสรุปเกี่ยวกับศึกษาภาพด้านการส่งออกของสินค้าแต่ละชนิดจากทั้งสองกลุ่มได้ดังนี้

3.1 สินค้าที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ ไม้จิ้มฟัน เครื่องจักสานไม้ไผ่ ไม้กวาดและแปรงขัดแบบต่าง ๆ เครื่องจักสานอื่น ๆ เฟอร์นิเจอร์หวายและชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ที่ทำจากหวาย

3.2 สินค้าที่มีศักยภาพปานกลาง ได้แก่ ไม้รวก เสื่อและสิ่งปูลาด เครื่องหวายและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และไม้ก้านรูป

3.3 สินค้าที่มีศักยภาพต่ำ ได้แก่ กระสอบกกที่แซมด้วยหวาย กระเป๋าดึงที่ทำจากเครื่องจักสาน และไม้ไผ่

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จากการศึกษาถึงสถานการณ์ด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อศักยภาพด้านตลาดส่งออกของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายของไทยนั้น ทำให้ทราบว่า มีผลิตภัณฑ์ประเภทใดบ้างที่มีศักยภาพด้านการส่งออกที่มีู่ทางที่ดีหรือเลวในอนาคต และจะเป็นการดียิ่งขึ้นถ้าสามารถแก้ไขปัญาและอุปสรรคที่จะขัดขวางด้านการส่งออกไม่ให้เจริญเติบโตเท่าที่ควร โดยที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ โดยรวดเร็วก็จะทันการณ์

Table 4 Growth rate of export bamboo and rattan products of Thailand in 1977-1986.

Product	Growth Rate (%)		
	1977-1981	1982-1986	1977-1986
Group I :			
Jute bags and rattan	-81.85	-92.81	-83.79
Basketwork	24.26	60.32	36.75
Handbags	-2.24	-62.50	-44.26
Wickerwork and other	39.24	-18.01	5.93
Mat and Matting	112.46	-3.50	15.90
Plaiting materials and other	20.59	381.03	28.62
Drawn wood	16.84	-1.42	5.89
Tooth picks	297.37	-17.52	71.03
Bamboo stalks	27.38	9.85	19.71
Bamboo	36.69	-23.85	-11.98
Other brooms and brushes	13.19	83.34	35.02
Group II :			
Rattan furniture	84.92	15.03	41.23
Parts of other rattan furniture	41.71	6.70	21.06
Total	49.77	11.26	25.89

Source of Data : Calculated from Department of Customs.

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ทำให้สามารถสรุปปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับภาวะตลาดส่งออกของผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่และหวายได้หลายประการ คือ ปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ปัญหาทางด้านเทคนิคการผลิตและเทคโนโลยีต่ำ ปัญหาทางด้านมาตรฐานและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ไม่เป็นที่ยอมรับ และปัญหาความยุ่งยากในการส่งออก

จากปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จึงขอเสนอแนะวิธีการแก้ไขดังนี้

1. การขาดแคลนวัตถุดิบ ควรส่งเสริมให้มีการผลิตวัตถุดิบโดยการกระทำของมนุษย์แทนวัตถุดิบจากธรรมชาติ เช่น การส่งเสริมการปลูกสร้างสวนป่าไม้ไผ่และสวนป่าหวาย มิใช่รัฐเพียงแต่กำลังคิดที่จะให้เอกชนมาปลูกป่าหวายและทำการโฆษณาเท่านั้น ควรจะเร่งทำอย่างจริงจังเพราะมิฉะนั้นก็จะไม่ทราบว่าจะเอาป่าที่ไหนมาให้เอกชนปลูก

2. ด้านเงินทุน รัฐควรเพิ่มวงเงินการให้เครดิตแก่ผู้ประกอบการผลิตและลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อันจะเป็นผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง และราคาสินค้าออกจะได้ลดลง สามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้

3. ด้านเทคนิคการผลิตและเทคโนโลยี กระทรวงอุตสาหกรรมควรมีหน่วยงานเฉพาะซึ่งจัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้ดำเนินงานในด้านการจัดหาผู้เชี่ยวชาญทั้งภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนให้ความรู้ด้านเทคนิคการผลิต และควรห้ามการนำเครื่องจักรเก่าเข้ามาภายในประเทศ ถ้าเป็นเครื่องจักรใหม่ที่มีเทคโนโลยีสูง ก็ควรลดหย่อนภาษีการนำเข้าให้มาก เพื่อจะได้ผลิตสินค้าสู้กับประเทศคู่แข่งได้ นอกจากนี้การให้การส่งเสริมการลงทุนแก่นายทุนจากต่างประเทศก็ต้องระวังด้วย เพราะเขาได้สิทธิพิเศษในการนำเข้าเครื่องจักรใหม่ที่มีเทคโนโลยีสูงเข้ามาทำการผลิตและการส่งออก และมีตลาดพร้อมอยู่แล้ว เพียงแต่ย้ายฐานการผลิต จึงทำให้ดูเหมือนไทยช่วยคู่แข่งให้มีศักยภาพด้านการส่งออกดีขึ้นไปอีก เพราะประเทศที่มอลงทุน ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และได้หวัน เป็นต้น

4. ด้านมาตรฐานและรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ส่งออก สำนักงานตรวจสอบมาตรฐานสินค้าของกระทรวงพาณิชย์จะต้องเข้มงวดเกี่ยวกับการตรวจคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ อย่างจริงจัง เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่สินค้าของไทยและทุกพาณิชย์ในประเทศคู่ค้าควรทำ

การศึกษาแบบที่ลูกค้าต้องการ แล้วรายงานให้พ่อค้าส่งออกของไทยได้ทราบอยู่ตลอดเวลา และควรมีการศึกษาแบบที่เหมาะสมของการบรรจุหีบห่อ เพื่อไม่ให้ผลิตภัณฑ์เกิดการเสียหายได้ง่ายและใช้พื้นที่ระวางเรือน้อย

5. ความช่วยเหลือของรัฐที่สนับสนุนด้านการส่งออก รัฐควรลดขั้นตอนของพิธีการส่งออกให้ลดลง เพื่อให้การส่งออกได้สะดวกขึ้น ยกเลิกการเก็บค่าใช้จายเล็ก ๆ น้อย ๆ ลดข้อยุ่งยากเรื่องศุลกากร เรื่องเอกสารหนี้หน้าท่า และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขนส่งสินค้า โดยใช้เครื่องบินยกขึ้นเรือสินค้า ตลอดจนลดเรื่องการเก็บภาษีซ้ำซ้อน

เอกสารอ้างอิง

- กรมศุลกากร. กระทรวงการคลัง. สถิติการค้าต่างประเทศของประเทศไทย รายงานประจำปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - 2530.
- U.N., *International Trade Statistics Yearbook*, Volume II, 1977-1985.